

PEDAGOGIKA TARIXI FANINING HOZIRGI KUNDA MUAMMOLARI VA ULARNING YECHIMLARI

Kurbanbaeva Jarqinay

2-son Nukus Abu Ali inb Sino nomidagi “Jamoat salomatligi texnikumi” psixologi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17517133>

Annotatsiya. Mazkur maqolada pedagogika tarixi fanining hozirgi kundagi ahamiyati, uni o‘qitish jarayonida uchrayotgan muammolar, ularning sabablari va samarali yechim yo‘llari tahlil qilinadi. Pedagogika tarixi fanini o‘qitishda zamonaviy yondashuvlar, innovatsion texnologiyalar va integratsiyalashgan ta’lim muhitining ahamiyati asoslab beriladi. Shuningdek, bu fan yosh avlodda milliy o‘zlikni anglash, ma’naviy qadriyatlarga hurmat va pedagogik tafakkurni rivojlantirishdagi o‘rni yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Pedagogika tarixi, ta’lim-tarbiya, muammolar, yechimlar, innovatsion yondashuv, milliy qadriyatlar, pedagogik tafakkur.

Аннотация. В данной статье анализируется современное значение истории педагогики, проблемы, возникающие в процессе ее преподавания, их причины и эффективные пути решения. Обосновано значение современных подходов, инновационных технологий и интегрированной образовательной среды в преподавании истории педагогики. Также освещается роль этой науки в развитии национального самосознания, уважения к духовным ценностям и педагогического мышления у молодого поколения.

Ключевые слова: История педагогики, образование и воспитание, проблемы, решения, инновационный подход, национальные ценности, педагогическое мышление.

Abstract. This article analyzes the current significance of the history of pedagogy, the problems encountered in its teaching process, their causes, and effective solutions. The importance of modern approaches, innovative technologies, and an integrated educational environment in teaching the history of pedagogy is substantiated. It also highlights the role of this science in the development of national identity, respect for spiritual values, and pedagogical thinking in the younger generation.

Keywords: History of pedagogy, education, problems, solutions, innovative approach, national values, pedagogical thinking.

Pedagogika tarixi – bu insoniyat tafakkuri va jamiyat taraqqiyoti jarayonida shakllanib kelgan ta’lim-tarbiya g‘oyalarining rivojlanishini o‘rganuvchi muhim fan hisoblanadi. U pedagogik fikrlar evolyutsiyasini, turli davrlarda shakllangan ta’lim tizimlarini, mashhur mutafakkirlarning g‘oyalari va ularning bugungi kun ta’limi bilan bog‘liqligini o‘rganadi. Shu jihatdan pedagogika tarixi fani nafaqat ilmiy-nazariy ahamiyatga, balki amaliy ahamiyatga ham ega [1.1]. Biroq, bugungi kunda bu fanning o‘qitilishida qator muammolar mavjud. Ular orasida o‘quv dasturlarining eskirganligi, zamonaviy texnologiyalarning yetarlicha qo‘llanilmasligi, talabalarning tarixiy-pedagogik tafakkurini shakllantirishda samarali metodlarning yo‘qligi va manbalar bilan ishlash madaniyatining pastligi kabi omillarni sanab o‘tish mumkin [2.1].

1. Pedagogika tarixi fanining hozirgi kundagi ahamiyati

Bugungi globallashuv davrida yosh avlodni milliy va umuminsoniy qadriyatlarga sodiq, yuksak tafakkurli shaxs sifatida tarbiyalash uchun pedagogika tarixini chuqur o‘rganish muhimdir. Chunki bu fan o‘tmishdagi pedagogik merosni tahlil qilish orqali zamonaviy ta’lim tizimini boyitadi va yangi pedagogik yondashuvlarni shakllantiradi [3.1].

Prezident Sh.M. Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Ta'lim-tarbiya tizimini modernizatsiya qilishda xalqimizning boy tarixiy va madaniy merosiga, ajdodlarimizning ilmiy an'alariga tayangan holda ishlashimiz zarur" [4.1].

Bu fikr pedagogika tarixi fanining strategik ahamiyatini yana bir bor ko'rsatadi.

2. Hozirgi davrda pedagogika tarixi fanida uchrayotgan muammolar

Bugungi kunda pedagogika tarixi fanini o'qitishda quyidagi muammolar kuzatilmoqda:

1. Metodik muammolar: Ko'plab oliy ta'lim muassasalarida bu fan hali ham an'anaviy ma'ruzalar asosida o'tiladi, interfaol metodlar yetarli darajada qo'llanilmaydi.

2. Manba tanqisligi: Yangi ilmiy adabiyotlar, tarixiy hujjatlar va arxiv materiallaridan foydalanish imkoniyatlari cheklangan.

3. Talabalarda qiziqishning pastligi: Ko'plab talabalar bu fanni nazariy, amaliy ahamiyatsiz deb bilishadi.

4. Integratsiyaning sustligi: Pedagogika tarixi boshqa ijtimoiy fanlar bilan integratsiyalashmagan, natijada kompleks yondashuv yetarli emas [5.2].

3. Muammolarning yechimlari va takliflar

Pedagogika tarixi fanining samaradorligini oshirish uchun quyidagi yechimlar muhim:

Innovatsion metodlardan foydalanish: Ma'ruzalar o'rniga interfaol o'yinlar, "pedagogik debat", "virtual muzey" va "pedagogik meros xaritasi" kabi mashg'ulotlarni tashkil etish talabalarni faol fikrlashga undaydi.

Raqamli ta'lim resurslarini joriy etish: Elektron darsliklar, video-lektsiyalar va onlayn arxivlardan foydalanish o'quv jarayonini boyitadi.

Manbaviy bazani kengaytirish: Sharq va G'arb mutafakkirlarining pedagogik qarashlarini qamrab olgan ko'p tilli manbalarni o'quv dasturiga kiritish lozim [6.1].

Integratsiya: Pedagogika tarixi fanini psixologiya, sotsiologiya va falsafa fanlari bilan bog'lab o'qitish natijasida tahliliy tafakkur kuchayadi.

O'qituvchilar malakasini oshirish: Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va metodikalar bo'yicha muntazam seminar-treninglar tashkil etish zarur.

4. Pedagogika tarixi fanining istiqbollari

Yaqin yillarda pedagogika tarixi fanini rivojlantirishda quyidagi yo'nalishlar muhim ahamiyat kasb etadi:

Ta'lim jarayoniga sun'iy intellekt asosida tarixiy ma'lumotlarni vizuallashtirish texnologiyasini joriy etish;

Virtual va raqamli arxivlar yaratish orqali o'tmishdagi pedagogik merosni yoshlar uchun qulay shaklda taqdim etish;

Pedagogika tarixini milliy g'oya bilan uyg'unlashtirish, ya'ni har bir davr tajribasini zamonaviy ma'naviy tarbiya jarayoni bilan bog'lash [7.1].

Pedagogika tarixi fani — bu nafaqat o'tmish saboqlarini o'rganish, balki bugungi ta'lim islohotlari uchun mustahkam nazariy asos yaratish vositasidir. Fanning zamonaviy rivojlanishi o'qituvchilarning metodik saviyasiga, yangi axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasiga va manbaviy bazaning boyligiga bog'liq.

Shunday ekan, pedagogika tarixini o'qitish jarayonida ilg'or yondashuvlar, innovatsion uslublar va milliy qadriyatlarga asoslangan ta'lim mazmunini shakllantirish – bugungi kunning dolzarb vazifasidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. To'raqulova M. "Pedagogika tarixi". – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
2. Qodirov A. "Pedagogik ta'lim nazariyasi va amaliyoti". – Samarqand: Zarafshon, 2019.
3. Hasanov B. "Ta'lim tarixida pedagogik tafakkur evolyutsiyasi". – T.: O'zbekiston Milliy ensiklopediyasi, 2020.
4. Mirziyoyev Sh.M. "Yangi O'zbekiston strategiyasi". – Toshkent: O'zbekiston, 2022.
5. Abdullayeva D. "Pedagogika tarixi fanini o'qitishda zamonaviy yondashuvlar". – Pedagogika jurnali, №4, 2023.
6. Ayupova N. "Ta'lim-tarbiya nazariyasi va metodologiyasi". – Toshkent: Nizomiy nomidagi TDPU, 2022.
7. Karimova Z. "Innovatsion ta'lim texnologiyalari va ularning pedagogik ta'siri". – T.: Fan, 2023.